

Degene die weet dat hij te laat aanvaardt, vist achter het net

Bb 2016/66

Het verstrijken van een termijn in een aanbod doet het aanbod vervallen. Een vervallen aanbod kan niet meer worden aanvaard. Toch kan dan nog een overeenkomst tot stand komen, als de aanbieder alsnog de aanvaarding als tijdig laat gelden óf als de wederpartij niet wist of hoefde te weten dat hij te laat aanvaardde. De aanbieder kan dan nog wel zeggen dat hij het aanbod als vervallen beschouwt. Dat hoeft de aanbieder niet te zeggen als de wederpartij weet dat hij te laat aanvaardt, zo blijkt uit het arrest dat in deze bijdrage centraal staat.

1. Inleiding

Overeenkomsten komen tot stand door een aanbod en de aanvaarding van dat aanbod. Hoewel wij ons daar waarschijnlijk niet steeds bewust van zijn, aanvaarden wij misschien wel dagelijks aanbiedingen en sluiten dan dus dagelijks overeenkomsten. In een aanbod kan een termijn voor de aanvaarding zijn opgenomen. Zo staat in de bonusfolder van een bekende supermarkt dat "Deze aanbiedingen gelden (...) van maandag 12 t/m zondag 18 september 2016". Voor of na deze periode kan de consument het product doorgaans wel kopen, maar niet tegen de (vaak lagere) prijs in de folder. Soms is een termijn onzeker, als bijvoorbeeld voor een aanbieding geldt 'op = op'. Wanneer de consument na het verstrijken van die termijn van de aanbieding gebruik wil maken, kan die te late aanvaarding onder omstandigheden toch als tijdig gedaan gelden, zodat wel een overeenkomst is gesloten. Vaak zal de winkelier dan echter aangeven dat de voorraad op is en de aanbieding niet meer geldt. Een recente uitspraak van de Hoge Raad (27 mei 2016, ECLI:NL:HR:2016:996, Bb 2016/66.1) geeft aanleiding om nader in te gaan op te late aanvaarding van aanbiedingen en de rechtsgevolgen daarvan. Te beginnen met het juridisch kader.

2. Totstandkoming van overeenkomsten

2.1 Aanbod en aanvaarding

Afdeling 2 van Burgerlijk Wetboek 6 regelt het tot stand komen van overeenkomsten. In het eerste artikel van die afdeling is bepaald dat overeenkomsten tot stand komen door een aanbod en aanvaarding van dat aanbod (art. 6:217 lid 1 BW). Voor het overige zijn de artikelen over het aanbod en de aanvaarding daarvan van aanvullend recht (art. 2:217 lid 1 BW). Onder meer in het aanbod kan van deze bepalingen worden afgeweken.

2.2 Verval van aanbod

Wanneer in een aanbod niet is afgeweken van de wettelijke regeling, geldt dat een mondeling aanbod vervalt als het niet

onmiddellijk wordt aanvaard (art. 6:221 lid 1 BW). De onderhandelingen moeten als beëindigd worden beschouwd als iemand, die niet direct op een mondeling aanbod kan beslissen, geen bedenktijd vraagt of de gevraagde bedenktijd niet krijgt. Dat is volgens de wetgever een eis van het verkeer (*Parl. Gesch. BW Boek 6 1981*, p. 885). Een schriftelijk aanbod dient binnen een redelijke tijd te worden aanvaard, ter voorkoming van verval (art. 6:221 lid 1 BW). De eis van 'een redelijke tijd' brengt zowel met zich dat een schriftelijk aanbod op grond van de wet niet van onbeperkte duur is als dat een schriftelijk aanbod niet per ommegaande behoeft te worden aanvaard (*Parl. Gesch. BW Boek 6 1981*, p. 885). Een aanbod dat is vervallen, is geen geldend of geldig aanbod meer en kan niet (alsnog) worden aanvaard, zodat geen overeenkomst tot stand komt.

2.3 Een aanbod met een termijn voor aanvaarding

Wanneer in het aanbod wel is afgeweken van de wettelijke regeling over het vervallen van het aanbod, kan in het aanbod een termijn voor aanvaarding zijn opgenomen. Het opnemen van een termijn in een aanbod brengt enerzijds met zich dat de aanbieder het aanbod in beginsel niet kan herroepen (art. 6:219 lid 1 BW) en anderzijds dat het aanbod na het verstrijken van die termijn niet meer geldig is. Kortom, een aanbod met een termijn voor aanvaarding kan in beginsel gedurende die termijn niet worden ingetrokken en na het verstrijken van die termijn niet meer worden aanvaard.

2.4 Te late aanvaarding

Ondanks dat een aanbod met een termijn voor aanvaarding in beginsel na het verstrijken van die termijn niet meer kan worden aanvaard, bepaalt de wet dat in twee gevallen met een te late aanvaarding van een aanbod toch een overeenkomst tot stand kan komen. Ten eerste is dat het geval wanneer de aanbieder onverwijld aan de wederpartij meedeelt dat hij de te late aanvaarding toch als tijdig gedaan laat gelden (art. 6:223 lid 1 BW). Ten tweede geldt de aanvaarding als tijdig gedaan als de aanvaarding te laat plaatsvindt, maar de aanbieder begrijpt of behoort te begrijpen dat dit voor de wederpartij niet duidelijk was. De aanbieder heeft dan wel de mogelijkheid om onverwijld te laten weten dat hij het aanbod als vervallen beschouwt (art. 6:223 lid 2 BW), zodat alsnog geen overeenkomst tot stand komt. In de wettelijke regeling wordt in deze gevallen dus uitgegaan van de fictie dat de aanvaarding tijdig was, in plaats van de situatie dat de te late aanvaarding zou kunnen gelden als een nieuw aanbod, wat door de oorspronkelijke aanbieder kan worden aanvaard. De huidige wettelijke regeling had de voorkeur van de wetgever, omdat dit, kort gezegd, het best met de voorstelling van partijen zou stroken en omdat deze regeling ook rekening houdt met het eveneens denkbare geval dat de aanbieder zijn bevoegdheid om zich te beroepen op

¹ Gert Jan Boeve is advocaat bij Van Benthem & Keulen N.V. te Utrecht.

de niet-tijdigheid van de aanvaarding heeft verwerkt (*Parl. Gesch. BW Boek 6 1981, p. 888*).

3. Hoge Raad

3.1 Feiten

Eiseres is een mevrouw die een eenmanszaak runt onder de naam Donna di Domani Boutique. Donna di Domani Boutique is een winkel in dameskleding. In oktober 2008 heeft een vertegenwoordiger van Boo5 B.V. eiseres benaderd met de vraag of zij in haar winkel een LCD-scherm voor reclame-doeleinden wilde plaatsen. In dat kader heeft Boo5 aan eiseres een aanvraagformulier voor een leaseovereenkomst met betrekking tot een LCD-scherm gegeven, waarop eiseres als huurster staat vermeld en verweerder, geanonimiseerd tot Finance N.V., als verhuurster. Eiseres heeft dit aanvraagformulier ondertekend en opgestuurd. Daarin staat onder meer:

“Aanvraagverklaring van [eiseres]. (...) Ik vraag (...) bij [Finance N.V.] de afsluiting van het leasecontract aan. Ik blijf (...) 4 weken vanaf de dag van de ondertekening gebonden aan dit aanbod.”
(toevoeging GJB)

Eiseres sloot vervolgens met Boo5 een ‘overeenkomst voor informaticaprestaties’. Daarin verplichtte Boo5 zich tot onder andere installatie en onderhoud van het scherm tegen een maandelijks door eiseres te betalen tarief. Boo5 heeft aan Finance N.V. het LCD-scherm verkocht en dat op 22 oktober 2008 bij eiseres afgeleverd. Eiseres heeft de afgiftebevestiging ondertekend. Daarin staat:

“(...) mijn bovengenoemde lease aanvraag wordt – voor zover deze nog niet geaccepteerd werd – hiermee opnieuw ingediend. Ik blijf (...) nog drie weken vanaf ontvangst van deze afgiftebevestiging door [Finance N.V.] gebonden aan het contractaanbod.”
(toevoeging GJB)

De aanvraag van de lease door eiseres kwalificeert als aanbod. Dat is niet de aanvaarding van een leaseaanbod van Finance N.V. Na 30 dagen, op 21 november 2008, aanvaardde Finance N.V. het aanbod van eiseres. Op dezelfde datum stuurde eiseres een fax en aangetekende brief aan Boo5, waarin zij schrijft dat zij heeft besloten af te zien van de overeenkomst voor informaticaprestaties. Eiseres heeft de maandelijke leasetermijnen niet betaald, waarna Finance N.V. de leaseovereenkomst heeft ontbonden. In rechte vordert Finance N.V. onder meer de achterstallige huurtermijnen.

3.2 Oordeel Hof 's-Hertogenbosch

3.2.1 Het aanbod was te laat aanvaard...

Voor zover relevant heeft het hof vooropgesteld dat tussen partijen niet ter discussie staat dat het aanbod van eiseres te laat is aanvaard. Het eerste aanbod (aanvraagformulier) deed eiseres in ieder geval voor 22 oktober 2008 en nam daarin een termijn van vier weken op. Vervolgens hand-

haafde eiseres haar aanbod met het op 22 oktober 2008 ondertekenen van het afgifteformulier, met dien verstande dat daarin een termijn van drie weken was opgenomen. Na het verstrijken van deze termijnen heeft Finance N.V. het aanbod op 21 november 2008 aanvaard. Dat was te laat.

3.2.2 ...maar de aanvaarding geldt toch als tijdig gedaan
Vervolgens oordeelde het hof dat de te late aanvaarding toch als tijdig heeft te gelden, omdat uit de aanvaarding van Finance N.V. bleek dat zij ervan uitging dat zij het aanbod van eiseres rechtsgeldig had aanvaard. Volgens het hof had eiseres, als zij de totstandkoming van de overeenkomst had willen voorkomen, onverwijld aan Finance N.V. moeten mededelen dat zij het aanbod als vervallen beschouwde. Dat heeft eiseres niet gedaan, volgens het hof. Haar brief van 21 november 2011 kon eiseres niet helpen, omdat die brief (i) gericht was aan Boo5 (niet de verhuurder Finance N.V.) en (ii) enkel zag op de met Boo5 gesloten ‘overeenkomst voor informaticaprestaties’.

3.3 Hoge Raad

3.3.1 Verdeling van het risico van te late aanvaarding tussen partijen

De Hoge Raad stelt artikel 6:223 lid 2 BW voorop en overweegt dat dit artikel inhoudt dat indien de aanvaarding van een aanbod te laat plaatsvindt, maar de aanbieder begrijpt of behoort te begrijpen dat dit voor de wederpartij niet duidelijk was, de aanvaarding als tijdig gedaan geldt, tenzij de aanbieder onverwijld aan de wederpartij mededeelt dat hij het aanbod als vervallen beschouwt. Onder verwijzing naar de wetsgeschiedenis overweegt de Hoge Raad dat met deze bepaling het risico van onduidelijkheid over de tijdigheid van de aanvaarding wordt verdeeld tussen partijen, in overeenstemming met het vertrouwensbeginsel (wilsvertrouwensleer). De wilsvertrouwensleer beheerst de totstandkoming van rechtshandelingen in het algemeen. Concreet betekent dit dat de aanbieder die begrijpt of kan begrijpen dat de wederpartij in de onjuiste veronderstelling verkeert dat hij nog tijdig aanvaardt, die wederpartij direct uit zijn droom moet helpen door aan te geven dat hij het aanbod wel als vervallen beschouwt. Doet de aanbieder dat niet, dan heeft de wederpartij het gerechtvaardigd vertrouwen mogen hebben dat de aanbieding nog geldig was (overeenkomstig art. 3:33 BW jo artikel 3:35 BW; zie hierover G.J. Boeve, “Op al onze opdrachten zijn onze algemene voorwaarden van toepassing”, ook als u daarmee niet (expliciet) instemt’, in: *Bb 2016/8, p. 27-28*). Aldus wordt de wederpartij onder omstandigheden beschermd tegen zijn te late aanvaarding.

3.3.2 Geen risico als de wederpartij weet dat de aanvaarding te laat is

De Hoge Raad overweegt dat voor deze bescherming alleen plaats is als de niet-tijdigheid van de aanvaarding voor deze wederpartij niet duidelijk was en niet duidelijk behoorde te zijn. Immers, als de wederpartij wist of kon weten dat de aanvaarding te laat was (en het aanbod dus vervallen),

kan bij haar geen sprake zijn van een gerechtvaardigd vertrouwen dat door die aanvaarding een overeenkomst tot stand zou komen. Tussen partijen bestaat dan geen risico op onduidelijkheid over de tijdigheid van de aanvaarding. Dat betekent ook dat de aanbieder die weet dat de wederpartij begrijpt of kon begrijpen dat zijn aanvaarding te laat was, die wederpartij niet hoeft te vertellen dat zijn aanvaarding te laat was, door alsnog onverwijld mede te delen dat het aanbod is vervallen.

3.3.3 *Finance N.V. wist dat het aanbod was vervallen*

De Hoge Raad overweegt vervolgens dat het cassatiemiddel terecht over het oordeel van het hof klaagt dat eiseres uit de aanvaarding van Finance N.V. behoorde te begrijpen dat het voor Finance N.V. niet duidelijk was dat zij het aanbod te laat aanvaardde. Van belang in dat kader is dat eiseres had gesteld dat i) het aanvraagformulier (aanbod) een duidelijke termijn voor aanvaarding bevatte (4 en 3 weken) en ii) de tekst van dit aanvraagformulier door Finance N.V. zelf was opgesteld. Op basis daarvan wist (kon weten) Finance N.V. dat haar aanvaarding te laat was, zodat eiseres dat niet aan Finance N.V. behoefde te vertellen. De Hoge Raad vernietigt het arrest van het hof.

4. Conclusie

Een te late aanvaarding van een aanbod kan toch als tijdig gedaan gelden als de aanbieder begrijpt of behoort te begrijpen dat het voor de wederpartij niet duidelijk was dat hij te laat aanvaardde en zo het gerechtvaardigd vertrouwen had dat de overeenkomst tot stand kwam. Uit het besproken arrest van de Hoge Raad kan worden afgeleid dat daarvoor wel is vereist dat de wederpartij niet weet of behoorde te weten dat de termijn voor aanvaarding van het aanbod is verstreken. Als hij dat wel weet of kon weten, kan het voor hem immers niet onduidelijk zijn dat hij te laat aanvaardde, zodat hij ook geen gerechtvaardigd vertrouwen op de totstandkoming van de overeenkomst mocht hebben. Anders gezegd, voor de wederpartij is duidelijk dat hij te laat is met aanvaarding. Daaruit volgt dat als de aanbieder begrijpt dat het voor de wederpartij duidelijk was dat hij het aanbod te laat aanvaardde, de aanbieder de wederpartij dat niet (meer) hoeft mede te delen of, zoals de wet bepaalt, hoeft mede te delen dat de aanbieder het aanbod als vervallen beschouwt. De aanbieder hoeft de wederpartij niet te vertellen wat hij al weet (en waarop hij dus niet mag vertrouwen). In dat geval is met het verstrijken van de termijn het aanbod komen te vervallen, zodat het aanbod niet meer kan worden aanvaard. Ook niet te laat. De wederpartij vist dan achter het net, tenzij de aanbieder onverwijld aan de wederpartij mededeelt dat hij de aanvaarding als tijdig gedaan laat gelden.